

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної та навчальної роботи
О. Б. Жильцов
_____ 2018 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тренінгові студії педагога-дослідника

(вибіркова дисципліна)

Галузь знань: 0101 Педагогічна освіта

Напряму підготовки: 6.010101 Дошкільна освіта
6.010201 Початкова освіта

Київ – 2018

Тренінгові студії педагога-дослідника: робоча навчальна програма [для студентів напряму підготовки 6.010101 Дошкільна освіта, 6.010201 Початкова освіта] / С.П.Паламар. – Київський університет імені Бориса Грінченка, 2018 р.

Розробники:

Паламар Світлана Павлівна, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, доцент кафедри педагогіки та психології Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Робоча програма обговорена і затверджена на засіданні кафедри педагогіки та психології Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Протокол № 5 від 10.01.2018 року

Завідувач кафедри педагогіки та психології

 Іванюк Г.І.

Заступник директора Педагогічного інституту з науково-методичної та навчальної роботи

 М.А. Машовець

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів- 2	Галузь знань <i>01 Освіта</i>	Нормативна	
	Спеціальність <i>012 Дошкільна освіта</i> <i>013 Початкова освіта</i>		
Модулів – 2	Спеціальність (професійне спрямування): <i>вихователь дітей дошкільного віку, вчитель початкових класів</i>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2-й	
		Семестр	
		3-й	
Загальна кількість годин – 60 год.		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента - 2	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <i>«бакалавр»</i>	14 год.	
		Практичні, семінарські	
		14 год.	
		Самостійна робота	
		28 год.	
		Модульний контроль	
		4 год.	
		Семестровий контроль	
		Вид контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни «Тренінгові студії педагога-дослідника» – формувати методологічну культуру студентів щодо здійснення педагогічного дослідження та забезпечити поглиблену теоретичну та технологічну підготовку студентів до написання науково-дослідницьких робіт з урахуванням сучасних вимог до рівня і якості наукових досліджень; прищеплення студентам умінь та навичок науково-дослідницької діяльності; розширення наукової ерудиції майбутнього фахівця-педагога; формувати вміння працювати з науковими джерелами, інформаційними системами, оформлювати та презентувати результати наукових розвідок; сприятиме розвитку творчих якостей особистості, здатності до інноваційної діяльності, інтелекту.

Завдання дисципліни спрямовані на поглиблення теоретичних знань та практичних умінь відповідно до змісту навчальної дисципліни, розвиток самостійного мислення, професійно-значущих й творчих якостей, здатності до інноваційної діяльності, умінь щодо здобуття, обробки та аналізу наукової інформації та методичних джерел, навчання упродовж життя. Все це має сприяти професійному становленню й професійному розвитку майбутніх педагогів, підготовці їх до науково-дослідницької діяльності.

Методичні завдання курсу: оволодіння майбутніми педагогами методикою, методами та прийомами організації наукового педагогічного пошуку. Пізнавальні завдання: ознайомлення студентів з основними положеннями та місцем педагогічної науки у розвитку суспільства, закономірностями організації, постановки, проведення і узагальнення результатів психолого-педагогічного дослідження. Практичні завдання: забезпечення міцних знань, умінь і навичок наукової діяльності студентів, оволодіння методами наукового пізнання, необхідними у бурхливому потоці наукової інформації. Уміння написати, оформити і захистити курсову та випускную роботу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- історичні етапи розвитку науки, класифікацію наук;
- сутність наукових досліджень, їх структуру, правила оформлення;
- носії наукової інформації, засоби пошуку, обробки і поширення інформації;
- поняття про методологію і методи психолого-педагогічного дослідження;
- структуру курсової, кваліфікаційної бакалаврської, магістерської робіт.

вміти:

- обирати проблему наукового дослідження;
- формулювати об'єкт, предмет, мету і завдання дослідження;
- працювати з першоджерелами, застосовуючи теоретичні методи дослідження;
- організовувати процедуру психолого-педагогічного дослідження;
- добирати оптимальні методики дослідження;
- оформляти результати дослідження згідно з вимогами до наукової роботи.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	денна форма						
	усього	у тому числі					
		л	с	лаб	інд	с.р.	МКР
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1. Сутність педагогічного дослідження							
Тема 1.1. Педагогічне дослідження як процес і результат наукової діяльності	8	2	2	-	-	4	-
Тема 1.2. Класифікація наукового дослідження. Особливості педагогічного дослідження.	8	2	2	-	-	4	-
Тема 1.3. Понятійний апарат педагогічного дослідження	8	2	2	-	-	4	
Тема 1.4. Методологічні і теоретичні засади педагогічного дослідження	10	2	2			4	2
Разом за змістовим модулем 1	34	8	8	-	-	16	2
Змістовий модуль 2. Процес і результат педагогічного дослідження							
Тема 2.1. Методи педагогічного дослідження.	8	2	2	-	-	4	-
Тема 2.2. Наукова новизна і практичне значення як результат дослідження.	8	2	2	-	-	4	-
Тема 2.3. Студентські наукові роботи. Рекомендації до написання та захисту курсових, бакалаврських, магістерських робіт.	10	2	2	-	-	4	2
Разом за змістовим модулем 2	26	6	6	-	-	12	2
Усього годин	60	14	14	-	-	28	4

4. Програма ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. СУТНІСТЬ ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Тема 1.1. Педагогічне дослідження як процес і результат наукової діяльності (2 год.)

Вступ. Мета і завдання дисципліни.

Історичні передумови виникнення науки. Історичні етапи розвитку науки. Передумови виникнення науки як наслідку суспільного розподілу праці. Визначення поняття «наука». Основні етапи розвитку науки. Класифікація наук. Наукознавство. Педагогіка в системі наук. Сучасні наукові пріоритети України.

Основні поняття теми: наука, класифікація наук, соціальний інститут, наукова революція.

Рекомендована література:

Основна література: 1,3, 5,6

Додаткова література: 1,3,5

Тема 1.2. Класифікація наукового дослідження. Особливості педагогічного дослідження (2 год.)

Основні етапи реформування освіти. Реформування освіти і науки на сучасному етапі розвитку України. Шляхи і принципи реформування української освіти. Сучасні напрями наукових досліджень з дошкільної освіти.

Основні поняття теми: освіта, реформа освіти, освітня парадигма.

Рекомендована література:

Основна література: 5,6

Додаткова література: 1,5,8

Тема 1.3. Понятійний апарат педагогічного дослідження (2 год.)

Методологія науки. Наукознавство. Завдання наукознавства. Загальна класифікація методів пізнання. Методи теоретичного рівня досліджень. Методи експериментального рівня досліджень. Логіка наукового дослідження. Формулювання теми, мети і задач наукового дослідження.

Основні поняття теми: наукознавство, методологія, метод дослідження, наукова новизна, практична цінність, апробація результатів.

Рекомендована література:

Основна література: 1,3,4,6

Додаткова література: 2,3,5,6

Тема 1.4. Методологічні і теоретичні засади педагогічного дослідження (2 год.)

Загальні відомості про інформацію Роль інформації у науковій діяльності. Друковані носії інформації. Носії і засоби поширення інформації на основі комп'ютерної техніки. Типологія наукової інформації та основні види видань. Поняття про документи як засоби фіксації наукової інформації. Нормативно-технічні документи.

Призначення та види бібліотек. Бібліотечні фонди: основний і довідковий. Бібліотечні каталоги та картотеки. Види каталогів; алфавітний, систематичний і предметний, їх особливості та призначення.

Методика пошуку першоджерел. Спеціальні бібліографічні видання та їх роль в інформаційному пошуку. Оформлення результатів інформаційного пошуку.

Основні поняття теми: інформація, документи, бібліотечний фонд, бібліотечні каталоги, наукова інформація.

Рекомендована література:

Основна література: 1,2,3,6

Додаткова література: 2,6,7,8

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ПРОЦЕС І РЕЗУЛЬТАТ ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Тема 2.1. Методи педагогічного дослідження (2 год.)

Реферат. Вимоги до реферату, структура. Правила реферування наукових публікацій. Реферативний огляд. Анотований реферат. Рекомендації щодо укладання рефератів.

Основні поняття теми: реферат, реферування, наукова публікація.

Рекомендована література:

Основна література:3,5,6

Додаткова література:1,5,8

Тема 2.2. Наукова новизна і практичне значення як результат дослідження (2 год.)

Мета і значення курсової роботи. Вимоги до змісту курсових робіт. Схема викладу, обсяг і оформлення курсової роботи. Порядок виконання курсової роботи. Робота з літературою. Написання курсової роботи. Захист курсової роботи. Мета і значення дипломних робіт. Вимоги до змісту. Підготовка до захисту. Структура магістерської роботи. Правила оформлення. Підготовка до захисту.

Основні поняття теми: курсова робота, дипломна робота, магістерська робота.

Рекомендована література:

Основна література:1,2,4,

Додаткова література:3,6,8

Тема 2.3. Студентські наукові роботи. Рекомендації до написання та захисту курсових, бакалаврських, магістерських робіт (2 год.)

Розвиток наукової творчості. Винахідництво. Відкриття та винаходи. Наукові ступені, вчені звання. Аспірантура, докторантура.

Результати педагогічних досліджень та їх практичне застосування.

Основні поняття теми: Винахідництво, відкриття, винаходи, наукові ступені, аспірантура, докторантура.

Рекомендована література:

Основна література:1,5,6

Додаткова література:8

5. Навчально-методична карта дисципліни „Тренінгові студії педагога-дослідника” (рік підготовки – 2, семестр – 3)
Разом: 60 год., лекції – 14 год., семінарські заняття – 14 год., модульний контроль – 4 год., самостійна робота – 28 год., ПМК.

Модулі	Змістовий модуль I				Змістовий модуль II		
Назва модуля	СУТНІСТЬ ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ				ПРОЦЕС І РЕЗУЛЬТАТ ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ		
Кількість балів за модуль	93 балів				76 бали		
Лекції	1	2	3	4	5	6	7
Теми лекцій	Педагогічне дослідження як процес і результат наукової діяльності (1 б.)	Класифікація наукового дослідження. Особливості педагогічного дослідження (1 б.)	Понятійний апарат педагогічного дослідження (1 б.)	Методологічні і теоретичні засади педагогічного дослідження (1 б.)	Методи педагогічного дослідження (1 б.)	Наукова новизна і практичне значення як результат дослідження (1 б.)	Студентські наукові роботи. Рекомендації до написання та захисту курсових, бакалаврських, магістерських робіт (1 б.)
Теми семінарських занять	Педагогічне дослідження: процес і результати наукової діяльності (11 б.)	Основи інформаційно - бібліографічної культури (11 б.)	Науковий апарат і технологія педагогічних досліджень. Методи дослідження, інструментарій і процедура обробки результатів (11 б.)	Курсова, бакалаврська, магістерська роботи: написання, оформлення (11 б.)	Культура оформлення результатів дослідження. Апробація та оприлюднення наукових результатів. (11 б.)	Основні етапи підготовки документів до захисту (11 б.)	Оцінювання результатів дослідження. Завершальний етап. (11 б.)
Самостійна робота	20 балів				15 балів		
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 25 б.				Модульна контрольна робота 2 25 б.		
Підсумковий контроль	ПМК						

Загальна кількість балів – 169, розрахунковий К = 1.69

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	К-сть годин
1.	Педагогічне дослідження: процес і результати наукової діяльності	2
2.	Основи інформаційно-бібліографічної культури	2
3.	Науковий апарат і технологія педагогічних досліджень. Методи дослідження, інструментарій і процедура обробки результатів	2
4.	Курсова, бакалаврська, магістерська роботи: написання, оформлення	2
5.	Культура оформлення результатів дослідження. Апробація та оприлюднення наукових результатів.	2
6.	Основні етапи підготовки документів до захисту	2
7.	Оцінювання результатів дослідження. Завершальний етап.	2

7. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.1	Педагогічне дослідження як процес і результат наукової діяльності 1. Оформити словник термінів з дисципліни «Тренінгові студії педагога-дослідника» і занести в нього не менше ніж 5-слів з кожної теми – 5 б.	4
1.2	Класифікація наукового дослідження. Особливості педагогічного дослідження Розробити структурну схему етапів роботи над науково-педагогічним дослідженням – 5 б.	4
1.3	Понятійний апарат педагогічного дослідження Визначити актуальність дослідження з теми на вибір – 5 б.	4
1.4	Методологічні і теоретичні засади педагогічного дослідження Скласти список першоджерел (монографії, статті у періодичних виданнях, статті у наукових збірниках, інтернет-ресурсів) до обраної студентом проблеми дослідження згідно з вимогами до їх оформлення – 5 б.	4
2.1	Методи педагогічного дослідження Розробити анкету для батьків, питання інтерв'ю для педагогів та план бесіди з дітьми (тема на вибір студента) – 5 б.	4
2.2	Наукова новизна і практичне значення як результат дослідження На основі аналізу статей журналу «Дошкільне виховання», «Палітра педагога»/ «Початкова освіта» та ін. визначити коло проблем для психолого-педагогічних досліджень в галузі дошкільної / початкової освіти (запропонувати 3-5 проблем, які є актуальними на сучасному етапі)- 5 б.	4
2.3	Студентські наукові роботи. Рекомендації до написання та захисту курсових, бакалаврських, магістерських робіт. Розробити план-проспект курсового (бакалаврського) дослідження (на довільну тему з педагогіки чи психології): тема, мета, завдання, об'єкт, предмет, методи дослідження – 5 б.	4

8. Система поточного та підсумкового контролю знань

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Основи наукових досліджень» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; результату складання екзамену - розширення кількості підсумкових балів до 164.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до таблиці 8.1. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.2, табл. 8.3.

Таблиця 8.1

Контроль успішності студентів

Поточне тестування та самостійна робота								Макс. балів	Сума
Форми роботи	Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2			7	100
Лекції	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7		
	1	1	1	1	1	1	1		
Семінарські заняття	10+1	10+1	10+1	10+1	10+1	10+1	10+1	77	
Самостійна робота	5	5	5	5	5	5	5	35	
МКР	25				25			50	
ВСЬОГО – 169 б. РК-1.69								169	

Таблиця 8.1.

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Критерії оцінювання
«відмінно»	A	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	B C	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	D E	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	FX F	виставляється студентіві, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентіві, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

9. Методи навчання:

Лекція, бесіда, спостереження, роз'яснення, тестування, анкетування, розроблення проектів, педагогічний пошук.

Методи навчання	→	Лекція
	→	бесіда
	→	Спостереження
	→	Роз'яснення
	→	Тестування
	→	Анкетування
	→	Розроблення проектів
	→	Педагогічний пошук

10. Методи контролю

- методи контролю і самоконтролю (тестовий контроль, модульні контрольні роботи, графічні роботи, самооцінка і самоаналіз).

11. Методичне забезпечення

- опорні конспекти лекцій;
- мультимедійні презентації;
- навчальні посібники;
- робоча навчальна програма;
- збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;

12. Рекомендована література

Основна література

1. Білуха М.Г. Основи наукових досліджень: Підручник для студ. екон. спец. вузів [Текст] / М.Г. Білуха. – К. : Вища школа., 1997. – 271 с.*
2. Гончаренко С.У. Педагогічні дослідження : методологічні поради молодим науковцям / С.У. Гончаренко. - Київ-Вінниця : ДОВ "Вінниця", 2008. - 278 с. (бібліотека кафедри).
3. Іванюк Г.І. Як підготувати і захистити магістерську роботу з дошкільної педагогіки та психології : Метод.посіб. / Г.І. Іванюк, К.В. Карасьова. – К.: «Сім кольорів», 2010. – 110 с. (бібліотека інституту)
4. Мартиненко С.М. Організація науково-дослідницької роботи студентів з педагогічних дисциплін : навч.метод. посіб. / С.М. Мартиненко, А.М.Москаленко. – Кам'янець-Подільський, 2007. – 56 с. (бібліотека інституту, кафедри)
5. Методологія науково-педагогічних досліджень: Підручник [Текст] / С.О. Сисоєва, Т.Є. Кристопчук. – Рівне : Волинські обереги, 2013. – 360 с.*
6. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. [Текст] / Б.І. Мокін, О.Б. Мокін. – Вінниця : ВНТУ, 2014. – 180 с.*
7. Основи методології та організації наукових досліджень: навч. посіб. для студ., курсан., аспірантів і ад'юнтів [Текст] / [за ред. А.Є. Конверського]. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 352 с.*

8. П'ятницька-Позднякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі: навч. посіб. [Текст] / І.С. П'ятницька-Позднякова. – К., 2003. – 116 с.*
9. Романчиков В.І. Основи наукових досліджень. [Навч. пос.] / В.І. Романчиков. – К. : Ф.«ВПОЛ», 1997, – 242 с. (бібліотека інституту)
10. Сидоренко В.К. Основи наукових досліджень: навч. посіб. [Текст] / В.К. Сидоренко, П.В. Дмитренко. – К. : РННЦ «ДІНІТ», 2000. – 259 с.*
11. Філіпенко А.С. Основи наукових досліджень. Електронний ресурс. – Режим доступу: http://ukrlibrary.at.ua/load/osnovi_naukovikh_doslidzhen/osnovi_naukovikh_doslidzhen/a_s_fili_penko_osnovi_naukovikh_doslidzhen/26-1-0-1#
12. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень / Г.С. Цехмістрова. - К. : Видавничий Дім «Слово», 2004. – 240 с. (бібліотека інституту)

Додаткова література

1. Кириленко О. П. Основи наукових досліджень у схемах і таблицях : навч. посіб. / [О.П.Кириленко, В. В. Письменний] ; Терноп. нац. екон. ун-т. – Т. : ТНЕУ, 2013. – 227 с.*
2. Колесников О.В. Основи наукових досліджень / О.В.Колесников. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 144 с. Електронний ресурс. – Режим доступу: http://www.bookbrains.com/book_206.html
3. Корягін М. В. Основи наукових досліджень : навч. посіб. / М. В. Корягін, М. Ю. Чік.– К. : Алерта, 2014. – 620 с.*
4. Киверялг А.А. Методы исследования в профессиональной педагогике [Текст] / А.А. Киверялг. – Таллинн: ВАЛГУС, 1980. – 334 с. *
5. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. [Текст] / О.В. Крушельницька. – К. : Кондор, 2003. – 192 с.*
6. Лузан П.Г. Основи науково-педагогічних досліджень / П.Г.Лузан, І.В.Сопівник, С.В.Виговська. – К., 2012. – 219 с. Електронний ресурс. – Режим доступу: http://elibrary.nubip.edu.ua/4710/1/S.VYGOVSJKA_POSIBNYK.pdf
7. Пехота О.М. Основи педагогічних досліджень: від студента до наукової школи : навч.-метод. посіб. / О. М. Пехота, І. П. Єрмакова. – Миколаїв : Іліон, 2011. – 339 с.*
8. Тушева В. В. Основи науково-педагогічних досліджень : навчально-методичний посібник / В. В. Тушева ; Харківський національний педагогічний ун-т ім. Г.С.Сковороди. – Х. : [б.в.], 2006. – 219 с.*
9. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: [підручник. – 4-е вид., випр. і доп.] / В.М.Шейко, Н.М. Кушнарєнко. – К. Знання, 2006. – 331 с. (бібліотека кафедри)

---

* книга знаходиться у фонді Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського